https://doi.org/10.15407/uhj2026.05.207
УДК 341.462.1-054.6:351.856.2]"1815/2025"

Микола МОСКАЛЮК
доктор історичних наук, професор,
Тернопільський національний педагогічний університет
ім. Володимира Гнатюка (Тернопіль, Україна)
moskalyuk.mykola@gmail.com
https://orcid.org/ 0000-0002-4122-5834
Михайло ТИМОШИК
кандидат економічних наук, докторант,
Тернопільський національний педагогічний університет
ім. Володимира Гнатюка (Тернопіль, Україна)
yashchushchak@gmail.com
https://orcid.org/0000-0001-5105-0241

НАГОРОДЖЕННЯ ІНОЗЕМЦІВ ДЕРЖАВНИМИ ВІДЗНАКАМИ: ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДИПЛОМАТИЧНОЇ ПРАКТИКИ (1815—2025 рр.)

Метою дослідження є комплексний аналіз трансформації практики нагородження іноземних громадян державними нагородами в різних країнах світу та встановлення їх ролі у формуванні дипломатичних відносин. **Методологія** дослідження базується на принципах історизму, об'єктивності та системного підходу, що передбачає проведення порівняльного аналізу різних державних традицій щодо нагородження іноземців; історико-генетичну реконструкцію шляхів еволюційного розвитку практик, пов'язаних з нагородженням; а також структурно-функціональне визначення превентивних функцій, пов'язаних з реалізацією дипломатичних нагороджень. **Наукова новизна.** Уперше у вітчизняній історіографії комплексно досліджено особливості нормативно-правового оформлення «нагородної» дипломатії від Віденського конгресу 1815 р. до сучасних міжнародних конвенцій. **Висновки.** У статті показано нерівно-

Цитування: Москалюк М., Тимошик М. Нагородження іноземців державними відзнаками: історико-правові аспекти дипломатичної практики (1815—2025 рр.). *Український історичний журнал*. 2026. № 5 (590). С. 207—223. https://doi.org/10.15407/uhj2026.05.207

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2026. Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

ISSN 0130-5247. Український історичний журнал. 2026. № 5 (590)

мірність трансформації практик нагороджень: радикальну у своїх формально-інституційних аспектах — від персоналізованої феодальної дипломатії — до інституціоналізованих міждержавних відносин, але глибоко стабільну на ритуально-символічному рівні, який служить певною універсальною міжкультурною мовою визнання. Простежено позитивну кореляцію між розвитком власних національних традицій нагородження та схильністю до нагородної дипломатії. Доведено, що цифровізація міжнародних відносин не зменшує значення систем нагород, але змінює їхні форми, створюючи гібридні практики. Проведений аналіз дозволив виокремити перспективи подальших досліджень, які полягають у формуванні методологічної бази для оптимізації сучасної дипломатичної практики та підвищення інституційних можливостей щодо двосторонніх та багатосторонніх переговорних процесів.

Ключові слова: *міжнародна дипломатія, системи нагород, «м'яка сила», дипломатичний протокол, символічний капітал, культурна дипломатія, міжнародні відносини.*

Символічний капітал, дипломатичний вплив і нагородження як інструмент у вітчизняній, так і в міжнародній історіографії залишаються значною мірою недослідженими, попри детальні дослідження традиційних засобів «жорсткої сили» (військовий потенціал, економічні санкції). Механізми, за допомогою яких практика нагородження функціонує в контексті сучасної геополітики, потребують наукового осмислення. Немає систематичного опису адаптивних трансформацій, що проявляються багатополярністю до Вестфальської системи, яких ця практика зазнає при застосуванні через нагородження. Наявна література або стосується виключно церемоніальних аспектів, або описує поодинокі випадки без будь-якої спроби узагальнення для побудови цілісних теоретичних моделей. На тлі змін у світовому порядку та зростання конкуренції між центрами сили, механізми символічного впливу в міжнародних відносинах є особливо актуальними з наукового погляду. Вони є важливим аспектом культурного та символічного виміру зовнішньої політики, за допомогою якого держави здійснюють стратегічне позиціонування, будують довгострокові дружні союзи. Ще одна платформа для міжнародної співпраці, що забезпечується динамічним розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, вимагає переосмислення функцій дипломатичного протоколу та церемоній. Практика нагородження суттєво модифікується внаслідок процесу диджиталізації, глобалізації медіапростору, змін на структурному рівні у ставленні до нього світової громадськості.

Вітчизняна історіографія проблематики нагородження іноземців державними відзнаками представлена працями В.М. Вороніна [1], який досліджує дипломатичний вимір державних нагород України, Ю.О. Чугаєнко [2], І.Б. Чичкало-Кондрацької та І.В. Новицької [3], які аналізують протокольні аспекти сучасної дипломатії. В.І. Андріяш вивчає етнополітичні аспекти державної політики в умовах глобалізації [4]. Ю. Стужук досліджує співробітництво України з іншими державами в умовах сучасних викликів [5].

Комплексного історичного дослідження практики нагородження іноземних громадян та підданих як самостійного феномена міжнародних відносин у вітчизняній науці досі не проведено. Відсутні роботи, які б системно аналізували еволюцію цієї практики від Віденського конгресу до сучасності, порівнювали практику

різних країн, зокрема радянської та української, виявляли функціональні особливості нагороджень у дипломатичній комунікації. Це обумовлює актуальність даної статті, автори якої прагнуть заповнити цю прогалину у вітчизняній історіографії міжнародних відносин.

Порівняльний аналіз традицій нагородження між різними державами уможливлює створення науково обґрунтованих ефективних стратегій міжкультурного діалогу та міжнародного співробітництва. Методологічна база, спрямована на оптимізацію сучасної дипломатичної практики та підвищення її ефективності як у двосторонніх, так і в багатосторонніх переговорних процесах, може бути сформована шляхом систематизації історичного досвіду використання контекстуально різноманітних політико-культурних (дипломатичних) нагород. Це дослідження відповідає зростанню попиту в дипломатичних службах на науково обґрунтовані методи використання символічних ресурсів для досягнення цілей зовнішньої політики.

Вітчизняна та закордонна історіографія недостатньо комплексно підходять до вивчення використання державних нагород для розвитку дипломатичних відносин. Сучасній історіографії практики нагороджень характерний символічний міждисциплінарний підхід та зміщення фокусу дослідження з інституційних аспектів на їх комунікативні функції.

Дослідження К. Рана підтверджують, що нагородна політика є важливим елементом дипломатичних відносин, сприяючи формуванню позитивного іміджу держави та просуванню її інтересів на міжнародній арені. В умовах глобальних викликів країни все частіше використовують нагороди як інструмент м'якої сили для зміцнення партнерства, залучення союзників та демонстрації стратегічних пріоритетів [6].

Особлива увага сучасними дослідниками приділяється необхідності системного підходу до реалізації політики нагород у зовнішньополітичній діяльності. Це передбачає створення відповідних програм, координацію зусиль державних установ і розробку стратегічних документів для ефективного використання символічних відзнак. Такий підхід допомагає не лише укріплювати дипломатичні зв'язки, а й підвищувати впізнаваність країни на міжнародному рівні [7].

Новітні публікації з історії європейської дипломатії заклали методологічну основу для розуміння церемоніальних практик як невід'ємного елемента міжнародних відносин [8]. Значний внесок у розвиток теоретичної бази належить дослідженням з історії дипломатичного протоколу й символічних актів як інструментів формування міжнародного статусу й престижу [9].

В останньому десятилітті спостерігається зростання інтересу до вивчення трансформації нагородних практик в умовах глобалізації та цифровізації міжнародних відносин, еволюції публічної дипломатії та ролі символічних актів у формуванні міжнародного іміджу держави [10]. В дослідженні І.Б. Чичкало-Кондрацької та І.В. Новицької проаналізована адаптація традиційних церемоніальних форм до сучасних медіатехнологій та зміна моделей ритуалу сприйняття дипломатичних механізмів у глобальному інформаційному просторі [3].

Історіографія практик нагороджень представлена дослідженнями особливостей дипломатичної традиції та її взаємодії з міжнародними практиками, ролі державних нагород у зміцненні двосторонніх відносин і формуванні стратегічних партнерств [11; 12], розкривають специфіку використання дипломатичного нагородження в контексті культурно-гуманітарного співробітництва [13—16]. Сучасні дослідники наголошують на порівняльному аналізі нагородних систем і практик різних держав, вивченні азійських дипломатичних традицій та їхнього впливу на формування глобальних стандартів урочистого протоколу [17], особливостях практики нагороджень регіональних інтеграційних об'єднань і багатосторонніх організацій [18].

Актуальною залишається проблематика впливу нагородної політики на конкретні двосторонні відносини. Приклади взаємодії між різними державами демонструють, як вручення відзнак представникам науки, культури чи бізнесу сприяє розвитку співпраці та взаєморозуміння між країнами. Це підкреслює роль нагород як одного з ключових механізмів сучасної дипломатії.

Традиція дипломатичних нагороджень сформувалася як інституційний механізм регулювання міждержавних відносин, виконуючи функцію символічного капіталу в політичній комунікації. Їх еволюція відображає трансформацію норм протокольної культури: від середньовічних лицарських орденів, що легітимізували васальні зв'язки, до сучасних державних відзнак як інструментів публічної дипломатії. Аналіз генезису цього явища дозволяє виявити кореляцію між динамікою дипломатичних нагороджень та змінами у структурі міжнародних альянсів.

У сучасній історіографії дослідження нагородних практик розвивається в парадигмі неоінституціоналізму, де акцент робиться на їхній функціональній дихотомії: з одного боку — як символів престижу, з іншого — як політичних інструментів. Особливого значення набуває вивчення «протокольних норм» нагородження як механізму легітимації міжнародного статусу.

Практики дипломатичних нагороджень пройшли значну еволюцію, відображаючи зміну парадигм у відносинах. В епоху феодалізму нагороди мали суто персоналізований характер, демонстрували особисту відданість монарху чи сюзерену. Ордени та медалі були інструментом зміцнення васальних зв'язків, а їхнє вручення супроводжувалося складними ритуалами, що підкреслювали ієрархію та особисту лояльність.

З формуванням Вестфальської системи міжнародних відносин у XVII ст. нагородні практики почали інституціоналізуватися, набуваючи міждержавного характеру. Нагороди стали вручати не лише за особисту відданість, а й за заслуги перед державою, що відображало зміцнення суверенітету та бюрократизацію дипломатії. Проте зберігалася помітна символічна складова — ритуали нагородження підкреслювали статус і престиж як дарувальника, так і нагородженого [19].

У XIX—XX ст. державні нагороди остаточно перетворилися на інструмент зовнішньої політики, який використовується для заохочення союзників і формування сприятливого іміджу держави [20]. З'явилися спеціалізовані ордени для іноземних громадян і підданих, що свідчило про перехід від персоналізованої

дипломатії до системної міждержавної взаємодії [21]. Попри формалізацію символічна цінність нагород залишалася високою, оскільки вони продовжували виконувати функцію «мови» міжнародного зізнання [1].

На сучасному етапі державні нагороди стали частиною публічної дипломатії. Вони вручаються не лише політикам, а й представникам культури, науки й бізнесу. Як зазначають дослідники, зберігається баланс між формальними критеріями нагородження і символічним навантаженням — церемонії, як і раніше, відіграють важливу роль у легітимації міжнародних відносин (див. табл. 1).

Генезис традицій дипломатичних нагороджень нерозривно пов'язаний із формуванням сучасної системи міжнародних відносин у період Вестфальського миру 1648 р. Віденський конгрес 1815 р. заклав основи дипломатичного протоколу, включаючи регламентацію церемоніальних аспектів міждержавної взаємодії згідно з положеннями Віденського протоколу про дипломатичні ранги [23]. Систематизація нагородних практик отримала подальший розвиток у рамках Віденської конвенції про дипломатичні відносини 1961 р., яка визначала правові основи дипломатичного імунітету та привілеїв, включно з церемоніальними аспектами [24].

Табл. 1. **Трансформація державних нагород у контексті еволюції міжнародних відносин** *

Період	Характерні риси	Основні функції	Приклади нагород
Середньовіччя — XVI ст.	Персоналізовані нагороди, васально-лінні зв'язки, релігійна символіка	Зміцнення особистої лояльності, демонстрація статусу	Орден Золотого Руна (Іспанія), орден Підв'язки (Британія)
XVII—XVIII ст.	Поступова інституціоналізація, зв'язок із державними інтересами	Легітимація суверенітету, заохочення дипломатичних спілок	Орден Святого Андрія Первозванного, орден Білого Орла (Польща)
XIX — початок XX ст.	Формалізація критеріїв, створення нагород для іноземців	Зміцнення міжнародного іміджу, стимулювання співробітництва	Орден Почесного легіону (Франція), орден Британської Імперії
Середина XX ст.	Інтеграція у систему міжнародних організацій, ідеологізація	Просування політичних блоків, підтримка союзників	Орден «За заслуги перед Батьківщиною» (СРСР), нагороди НАТО
Кінець XX — XXI ст.	Глобалізація нагородних систем, акцент на публічній дипломатії	М'яка сила, заохочення недержавних áкторів	Президентська медаль Свободи (США), орден Дружби (РФ)
Сучасні тенденції	Віртуалізація (цифрові нагороди), екологічна та гуманітарна тематика	Просування глобальних цінностей, сталого розвитку	Нагороди ООН за внесок у цілі сталого розвитку (ЦУР), віртуальні відзнаки

* Складено авторами за: [13].

Еволюція європейських нагородних систем у XVII—XIX ст. свідчила про трансформацію балансу сил і формування нових принципів легітимності в міжнародних відносинах. Французька система орденів, встановлена Наполеоном I, вплинула на розвиток нагородних традицій інших європейських держав. Британська нагородна система, закріплена серією королівських указів і парламентських актів, враховує особливості конституційної монархії у сфері дипломатичної церемонії.

Інституційне оформлення міжнародного права у XX ст. сприяло уніфікації дипломатичних процедур і стандартизації нагородних практик. Гаазькі конвенції 1899 і 1907 рр. встановили принципи вирішення міжнародних спорів і заклали основи сучасного дипломатичного права [25]. Статут Ліги націй 1919 р. вперше закріпив на міжнародному рівні принципи колективної безпеки та співробітництва, що потребувало адаптації традиційних нагородних систем до нових форм багатосторонньої взаємодії [26].

Формування системи міжнародних організацій після Другої світової війни кардинально трансформувало роль і функції державних нагород у міжнародних відносинах. Статут ООН 1945 р. і Віденська конвенція про консульські зносини 1963 р. визначили нові параметри дипломатичної діяльності в умовах біполярного світу [27; 28]. Створення спеціалізованих установ ООН потребувало розробки нових протокольних процедур і урочистих форм.

Період деколонізації 1950—1960-х рр. ознаменувався формуванням нових нагородних традицій у країнах, що розвиваються, які прагнули до створення власної символічної системи, відмінної від колоніальних зразків. Конференція в Бандунзі 1955 р. (Asian-African Conference) і наступні саміти Руху неприєднання продемонстрували здатність виробляти альтернативні моделі дипломатичної церемонії, засновані на принципах рівності та взаємної поваги [29]. Регіональні організації — Організація африканської єдності (1963) та Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) (1967) — розробили власні протокольні стандарти, що відображають специфіку регіональних культурних традицій [30; 31].

Трансформація нагородних систем в епоху глобалізації характеризується адаптацією до нових форм комунікацій і розширенням спектра суб'єктів міжнародних відносин. Європейська інтеграція, що почалася зі створенням Європейського об'єднання вугілля і сталі в 1951 р. [32], потребувала розробки наднаціональних форм дипломатичного протоколу. Маастрихтський договір 1992 р. та наступні угоди про розширення ЄС створили прецедент формування загальноєвропейської системи нагород і почестей, що інтегрує національні традиції в рамках єдиної інституційної структури [33].

Цифрова революція кінця XX — початку XXI ст. кардинально змінила проведення дипломатичної церемонії. Розвиток інтернет-технологій і соціальних мереж створив нові можливості для символічного впливу та розширив аудиторію дипломатичних заходів. Віртуальні церемонії нагородження, поширені в період пандемії COVID-19, продемонстрували адаптаційні можливості традиційних дипломатичних форм до екстремальних умов.

Сучасні тенденції практик дипломатичних нагороджень відбивають процеси демократизації міжнародних відносин і зростання ролі громадянського суспільства в зовнішньополітичній діяльності. Практика нагородження представників неурядових організацій, діячів науки й культури свідчить про трансформацію розуміння дипломатії як виключно прерогативи державної структури. Розвиток концепції «трекової дипломатії» [34] сприяє формуванню нових форм міжнародного визнання.

Регіональна специфіка практики нагородження демонструє збереження культурних відмінностей в умовах глобалізації дипломатичної практики. Азійські держави розвивають нагородні традиції, засновані на конфуціанських цінностях ієрархії та гармонії, які знаходять відображення в урочистих формах АСЕАН та інших регіональних організацій. Ісламські країни адаптують традиційні форми визнання заслуг до сучасних дипломатичних потреб у межах організацій ісламського співробітництва [35] та ін.

Правове регулювання практики дипломатичних нагороджень у міжнародному праві ґрунтується на принципах суверенітету держави та невтручання у внутрішні справи. Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969 р. визначає правові рамки двосторонніх угод про взаємне визнання нагород і почестей [36]. Міжнародна практика виробила неписані правила протокольної взаємодії, що регулюють порядок вручення та ношення іноземних нагород дипломатичними працівниками (див. табл. 2).

Стратегічне значення дипломатичних нагороджень полягає у формуванні позитивного міжнародного іміджу держави та зміцненні двосторонніх відносин. Використання нагород у контексті стратегії «м'якої сили» сприяє досягненню зовнішньополітичних цілей. Систематичне нагородження закордонних партнерів забезпечує стійкі альянси та створює умови для розвитку торгово-економічного й культурного співробітництва.

Представники правлячих династій завжди мали особливий державно-правовий статус як у своїй країні, так і за кордоном. Представники династії отримували всі вищі ступені національних орденів завдяки своєму особливому становищу,

Табл. 2. **Правове регулювання нагородних систем у міжнародному праві***

№	Назва документа	Дата підписання
1	Віденський протокол про дипломатичні ранги	19 березня 1815 р.
2	Статут Організації Об'єднаних Націй	26 червня 1945 р.
3	Договір про заснування Європейського об'єднання вугілля і сталі	18 квітня 1951 р.
4	Віденська конвенція про дипломатичні зносини	18 квітня 1961 р.
5	Віденська конвенція про консульські зносини	24 квітня 1963 р.
6	Віденська конвенція про право міжнародних договорів	23 травня 1969 р.
7	Договір про Європейський Союз (Маастрихтський договір)	7 лютого 1992 р.

* Складено авторами за: [23; 24; 27; 28; 32; 33; 36].

окрім того — нагороди інших держав, оскільки вищі іноземні відзнаки також були частиною їхнього державно-правового статусу.

Найпрестижнішою французькою нагородою, як зазначають дослідники, був орден Святого Духа (L'ordre du Saint-Esprit), заснований королем Генріхом III 31 грудня 1578 р. [8]. Упродовж двох з половиною століть свого існування він був найвищою лицарською відзнакою французької корони, попри те, що не був найстарішим у королівстві (орден Святого Михаїла старший на 110 років). Лицар, який отримував орден Святого Духа, спочатку мав бути посвячений в Орден Святого Михаїла — це надавало їм почесне звання «лицарів королівських орденів». Відмінною рисою ордена був синій орденський стрічковий бант, через що його часто називали «синьою стрічкою», на якій його носили через праве плече. Внутрішня ієрархія ордену мала розгалужену структуру, а кількість нагороджених не повинна була перевищувати 100 осіб. Кожен новий член ордену мав довести своє дворянське походження до прадіда. Нагородження іноземців не передбачалося.

6 серпня 1791 р. революційна Франція скасувала орден, проте Людовик XVIII, перебуваючи у вигнанні, продовжував вручати цю королівську відзнаку. У 1814 р. Людовік XVIII відновив цей головний королівський орден і нагородив ним імператорів Олександра I Російського, Франциска I Австрійського, Фрідріха Вільгельма III Прусського та герцога Веллінгтона. Після революції 1830 р. орден було остаточно скасовано, хоча претенденти на французький трон продовжували вручати його від свого імені. Міжнародна комісія з лицарських орденів досі визнає орден.

Згодом, головною нагородою Франції став орден Почесного легіону (L'ordre national de la Légion d'honneur), заснований у 1802 р. [37]. Його метою було об'єднання представників різних сфер — культури, військової справи, науки та політики — у потенційну національну еліту. Орден Почесного легіону неодноразово змінював свій статут, проте монархи отримували лише його вищий ступінь. Серед нагороджених були правителі, чиї відносини з Францією були неоднозначними (Олександр I, Вільгельм I, Микола II, Леопольд II Бельгійський), а також військові діячі та митці, чиї заслуги визнавалися на міжнародному рівні (Джузеппе Гарібальді, Чарлі Чаплін, Рудольф Нурієв). У 2016 р. живих кавалерів ордена нараховувалося 93 тис. осіб. За всю історію існування цієї нагороди її було вручено приблизно 1 млн осіб. Орден залишається однією з найпрестижніших державних відзнак сучасної Франції та символізує визнання особливих заслуг перед країною.

Серед французьких нагород, які вручалися іноземним монархам, був і військовий орден Святого Людовіка (L'ordre royal et militaire de Saint-Louis), заснований у 1693 р. Він мав три ступені та присуджувався за військові заслуги перед французькою короною. Його доля була схожа на долю ордену Святого Духа: скасований під час революції та відновлений після реставрації монархії. Остаточно нагородження військовим орденом Святого Людовіка припинилися після французької революції 1830 р. Цією відзнакою були відзначені деякі іноземні монархи, які проявили боролися з наполеонівською армією та сприяли реставрації Бурбо-

нів. Після відновлення ордена 28 вересня 1814 р. Людовик XVIII нагороджував ним переважно офіцерів-емігрантів і вандейських командирів — це стало головною символічною роллю відновленого ордена.

У XX ст. іноземні правителі також отримували французькі військові нагороди. Під час Першої світової війни (8 квітня 1915 р.) була заснована спеціальна відзнака — Військовий хрест 1914—1918 рр. (Croix de guerre 1914—1918), якою нагороджували за визначні заслуги перед Францією; вона мала п'ять ступенів і вручалася як військовослужбовцям (офіцерам, унтерофіцерам і рядовим), так і цілим підрозділам. Також її отримували цивільні особи, які допомагали армії під час війни, військові з французьких колоній та іноземці. До скасування нагороди 18 жовтня 1921 р. було вручено понад 206 тис. відзнак. Найвищий ступінь Військового хреста 1914—1918 рр. отримували іноземні монархи за значний внесок у спільні зусилля союзних держав під час Першої світової війни

Французькі королівські та республіканські державні нагородження були важливою частиною державного протоколу для європейських династій. Окремі монархи отримували особливо багато французьких нагород через ключову роль своїх держав у реставрації монархії у Франції або в міжнародних конфліктах. Військовий хрест (Croix de guerre) використовувався для нагородження іноземних союзних військ — монархи отримували його переважно як командувачі армій та за особисту участь у бойових діях. Найвідоміший випадок пов'язаний з Альбертом I, королем Бельгії: коли німецька армія вдерлася до Бельгії, Альберт особисто очолив командування збройними силами країни та брав безпосередню участь у бойових діях — він був нагороджений французьким Військовим хрестом як командувач союзних військ, який активно воював на фронті.

Дипломатичні нагородження відіграють ключову роль у міжнародних відносинах, виконуючи три основні стратегічні функції. Однією з найважливіших є превентивна функція, яка полягає в запобіганні потенційним конфліктам через встановлення позитивних персональних зв'язків між представниками різних країн. Нагороджуючи іноземних дипломатів, політиків та громадських діячів, держава зміцнює довіру та створює основу для довгострокового співробітництва, знижуючи ризики ескалації напруженості.

Другою функцією дипломатичних нагороджень є мотиваційна. Вручення орденів, медалей і почесних звань стимулює лояльність партнерів, заохочуючи їх до подальшої взаємодії. Цей механізм є особливо важливим в умовах геополітичної конкуренції, коли кожна сторона прагне заручитися підтримкою впливових міжнародних а́кторів. Нагородження стають інструментом м'якої сили, що підвищує привабливість держави.

Третя функція — репутаційна — спрямована на формування іміджу країни як надійного й авторитетного партнера. Громадське визнання заслуг іноземців підкреслює відкритість і дружність держави, що сприяє зміцненню її позицій на світовій арені. Крім того, такі нагородження часто використовуються для легітимації політичних союзів і демонстрації прихильності до спільних цінностей (див. табл. 3).

Радянський Союз активно використовував практику нагородження іноземців як інструмент ідеологічної дипломатії та зміцнення впливу на міжнародній арені. Особливістю радянської системи була її спрямованість на підтримку комуністичних рухів і союзних режимів у різних країнах світу. Одним із ключових орденів, які вручалися іноземцям, був орден «Дружби народів», заснований Указом Президії Верховної Ради СРСР від 17 грудня 1972 р. Цей орден присуджувався громадянам СРСР та іноземцям за великі заслуги у зміцненні дружби й співробітництва між народами, за плідну діяльність із зближення і взаємного збагачення культур націй та народностей. Серед іноземних лауреатів — Фідель Кастро (Куба), Ангела Девіс (США), Луїс Корвалан (Чилі) (див. табл. 4).

СРСР активно нагороджував іноземців орденом Леніна — найвищою нагородою, яку отримували очільники союзних держав та діячі міжнародного комуністичного руху. Орденом Жовтневої Революції нагороджували іноземців за заслуги в розбудові соціалізму та зміцненні інтернаціональних зв'язків.

Функціонально радянська система нагородження іноземців виконувала кілька завдань: ідеологічне — легітимізація радянської моделі через визнання «прогресивних діячів» і демонстрація «міжнародної солідарності пролетаріату»; політичне — зміцнення союзів із країнами соціалістичного табору, підтримка «антиімперіалістичних режимів» у країнах Азії, Африки та Латинської Америки; пропагандистське — демонстрація міжнародної підтримки радянської політики, створення образу СРСР, як лідера прогресивних сил світу, дипломатичне стимулювання лояльності іноземних еліт, формування мережі політичних союзників на міжнародній арені. Радянська практика принципово відрізнялася від західних традицій своєю ідеологізованістю та виразною класовою спрямованістю.

З відновленням незалежності України в 1991 р. постало питання формування власної системи державних нагород, яка б відбивала національні традиції та відповідала сучасним дипломатичним потребам. Систему українських нагород було створено з урахуванням досвіду європейських демократій та спрямовано на розвиток міжнародного співробітництва та утвердження України як суверенної держави на міжнародній арені.

Орден князя Ярослава Мудрого, заснований указом Президента України від 23 серпня 1995 р., який є однією з найвищих державних нагород України, має п'ять ступенів і вручається громадянам України та іноземцям за видатні заслуги в державній, громадській, політичній та господарській діяльності, у зміцненні міжнародного авторитету України, розвитку економіки, науки, освіти, культури, мистецтва, охорони здоров'я та інших сфер, а також за активну благодійну діяльність. Орденом Ярослава Мудрого нагороджені Лех Валенса, Йоахім Гаук, Андріс Берзіньш, Даля Грибаускайте. Дипломати та політики країн ЄС, які підтримували Україну під час Помаранчевої революції 2004 р. та Революції гідності 2013—2014 рр., також були нагороджені цим орденом.

Орден «За заслуги», заснований указом Президента України від 22 липня 1996 р., має три ступені та вручається за значний особистий внесок у соціально-економічний, науково-технічний, культурно-освітній розвиток української

держави. Орденом нагороджували представників міжнародних організацій, які підтримували Україну в процесі європейської та євроатлантичної інтеграції, іноземних бізнесменів, які інвестували в українську економіку та сприяли її розвитку, діячів культури та науки, що популяризували українську культуру за кордоном та

Табл. 3. **Функції дипломатичних нагороджень***

Функція	Ціль	Механізми реалізації	Приклади
Превентивна	Запобігання конфліктам, зміцнення довіри	Вручення нагород ключовим іноземним діячам, організація спільних церемоній	Орден Дружби (РФ), Президентська медаль Свободи (США)
Мотиваційна	Стимулювання лояльності та співпраці	Заохочення за внесок у двосторонні відносини, створення системи заохочень	Орден Британської Імперії, орден Почесного легіону (Франція)
Репутаційна	Формування позитивного іміджу держави	Публічне визнання заслуг, використання ЗМІ для висвітлення нагороджень	Орден «За заслуги перед Федеративною Республікою Німеччина»
Символічна	Підкреслення спільних цінностей та історичних зв'язків	Нагородження у пам'ятні дати, зв'язок нагород з культурними чи історичними подіями	Медаль Пушкіна (РФ), орден Святого Михайла та Святого Георгія (Велика Британія)
Інтеграційна	Зміцнення міжнародних союзів та багатостороннього співробітництва	Вручення нагород у рамках міжнародних організацій (ООН, ЄС, НАТО)	Медаль НАТО «За службу миру», нагороди ООН за миротворчу діяльність
Ідеологічна	Просування політичних ідей та зовнішньополітичних пріоритетів	Нагородження діячів, які підтримують курс країни, символічні жести	Орден «За заслуги перед Батьківщиною» (РФ)

* Складено авторами за: [38—40].

Табл. 4. **Приклади нагородження іноземних діячів радянськими орденами***

Нагороджений	Країна	Орден	Рік
Фідель Кастро	Куба	Орден Леніна	1961, 1972, 1978, 1984
Луїс Корвалан	Чилі	Орден «Дружби народів»	1977
Ангела Девіс	США	Орден «Дружби народів»	1979
Хо Ші Мін	В'єтнам	Орден Леніна	1962
Ясір Арафат	Палестина	Орден «Дружби народів»	1983
Самора Машел	Мозамбік	Орден Жовтневої Революції	1978

* Складено авторами за: [41].

сприяли міжнародному визнанню України, іноземних журналістів, які об'єктивно висвітлювали події в Україні та протидіяли дезінформації.

Орден Свободи був заснований указом Президента України від 10 жовтня 2008 р., він вручається громадянам України та іноземним громадянам і підданим за особисту мужність і самовідданість, виявлені у захисті суверенітету та територіальної цілісності України, конституційних прав і свобод людини, державних і громадських інтересів.

Після 2014 р. практика нагородження іноземних громадян і підданих набула нового стратегічного значення: нагороджувалися іноземні політики та дипломати, які послідовно підтримували Україну після анексії Криму Росією та на початку збройної агресії на Донбасі, іноземці, які воювали на боці України у складі добровольчих батальйонів, журналісти й правозахисники, які висвітлювали російську агресію та протидіяли пропаганді.

З початку повномасштабного вторгнення РФ 24 лютого 2022 р. українська практика нагородження іноземців масштабувалася: нагороди отримали Борис Джонсон, Урсула фон дер Ляєн, Енн Еплбом, лідери країн Балтії, Польщі, Чехії та інших держав, які надавали військову, фінансову та гуманітарну допомогу Україні (див. табл. 5).

Особливістю української практики нагородження іноземців є демократична спрямованість: Україна не використовує нагороди як інструмент ідеологічного впливу, критерієм є реальний внесок у підтримку незалежності та розвитку України; європейська орієнтація — більшість іноземних нагороджених є представниками країн ЄС та НАТО, що відображає зовнішньополітичний курс України.

Табл. 5. **Приклади нагородження іноземних громадян і підданих українськими державними нагородами***

Нагороджений	Країна	Нагорода	Рік	Підстава
Лех Валенса	Польща	Орден кн. Ярослава Мудрого I ст.	2005	Підтримка демократичних перетворень в Україні
Йоахім Ґаук	Німеччина	Орден кн. Ярослава Мудрого II ст.	2015	Підтримка України після анексії Криму
Даля Грибаускайте	Литва	Орден кн. Ярослава Мудрого II ст.	2019	Принципова підтримка суверенітету України
Урсула фон дер Ляєн	ЄС	Орден кн. Ярослава Мудрого I ст.	2022	Підтримка євроінтеграції України, надання фінансової допомоги
Енн Еплбом	США	Орден «За заслуги» III ст.	2022	Об'єктивне висвітлення подій в Україні
Борис Джонсон	Велика Британія	Орден кн. Ярослава Мудрого I ст.	2023	Організація військової підтримки під час повномасштабної війни

* Складено авторами за результатами проведеного наукового дослідження.

Особлива увага приділяється нагородженню осіб, які підтримують територіальну цілісність і суверенітет України, протидіють російські агресії. Українська практика нагородження передбачає публічність і медійність: з 2014 р. церемонії нагородження набули особливого медійного та символічного значення, вони транслюються через соціальні мережі та міжнародні ЗМІ, посилюючи дипломатичний ефект. Якщо в 1990-х — на початку 2000-х рр. нагороджували переважно політиків і дипломатів, то після 2014 р. українськими нагородами відзначають журналістів, волонтерів, правозахисників, військових інструкторів з країн-партнерів.

Українська практика нагородження іноземців демонструє еволюцію пострадянської моделі до сучасної європейської, де нагороди є інструментом культурної дипломатії, м'якої сили та формування коаліції в умовах зовнішньої агресії. Особливістю української моделі є її адаптивність до геополітичних викликів та використання нагород як знаку вдячності міжнародним партнерам за конкретну підтримку.

Отже, практика нагородження іноземних громадян і підданих пройшла еволюцію від персоналізованих лицарських традицій середньовіччя до інституціоналізованого дипломатичного інструменту. Віденський конгрес 1815 р. заклав правові основи цієї практики, включивши її до системи дипломатичного протоколу. Дослідження виявило три основні моделі нагородження іноземців: європейська монархічна модель (Франція, Велика Британія), яка характеризується акцентом на протокольних церемоніях, династичних зв'язках та історичній спадкоємності — нагороди вручаються переважно главам держав, членам королівських родин та високопоставленим дипломатам; ідеологічна модель (СРСР) — використання нагороди для підтримки комуністичних рухів, союзних режимів та діячів; демократична модель (сучасна Україна) — нагороди є інструментом культурної дипломатії без ідеологічного навантаження, яка спрямована на зміцнення міжнародних союзів та подяку за конкретну підтримку національних інтересів.

Аналіз практики нагородження іноземців виявив три взаємопов'язані стратегічні функції: превентивна функція — запобігання потенційним конфліктам через встановлення довірчих особистих стосунків між представниками різних держав; мотиваційна функція — стимулювання лояльності іноземних партнерів та заохочення до подальшої співпраці (ефективність цієї функції залежить від культурного контексту і є найвищою в суспільствах з розвиненими традиціями громадського визнання); репутаційна функція — формування позитивного іміджу держави як надійного, авторитетного партнера. Епоха цифровізації посилює ефект функцій завдяки висвітленню церемоній нагородження.

Аналіз виявив відсутність єдиних міжнародних стандартів щодо нагородження іноземців. Кожна держава самостійно визначає критерії процедури та обмеження. Віденська конвенція про дипломатичні відносини 1961 р. лише регулює питання отримання дозволу від власного уряду та прийняття іноземної нагороди дипломатом. Національне законодавство різних країн містить різні підходи від ліберального (Франція) до обмежувального (США). Дослідження виявило пози-

тивну кореляцію між розвиненістю власних національних традицій нагородження та активністю в нагородній дипломатії.

Пострадянські держави та країни, що розвиваються, активно формують власні системи нагород, які є частиною процесу державотворення та самоідентифікації. З 1991 р. Україна створила власну систему нагородження іноземців — стратегічного значення ця практика набула після 2014 р., коли державні нагороди, передусім орден князя Ярослава Мудрого, стали інструментом відзначення лідерів держав-партнерів за військову, фінансову та гуманітарну підтримку.

Перспективи подальших досліджень пов'язуємо з дослідженням ролі державних нагород у врегулюванні конкретних міжнародних конфліктів і постконфліктному примиренні; розробкою методологічної бази для оптимізації української дипломатичної практики нагородження з метою підвищення ефективності символічної дипломатії; компаративним аналізом ефективності різних національних моделей нагородження в досягненні зовнішньополітичних цілей.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ / REFERENCES

1. Voronin, V.M. Derzhavni nahorody Ukrainy: dyplomatychnyi vymir (sutnist i zmist, osnovni katehorii, poniattia, metodolohiia ta pryntsypy systemy nahorodzhennia). *Publichne upravlinnia*. 2017. 1(6): 29-40 [in Ukrainian].
[Воронін В.М. Державні нагороди України: дипломатичний вимір (сутність і зміст, основні категорії, поняття, методологія та принципи системи нагородження). *Публічне управління*. 2017. № 1(6). С. 29—40].
2. Chuhaienko, Yu.O. Dyplomatychnyi i mizhnarodnyi dilovyi protokol ta etyket. Kyiv, 2011 [in Ukrainian].
[Чугаєнко Ю.О. Дипломатичний і міжнародний діловий протокол та етикет. Київ, 2011. 164 с.].
3. Chychkalo-Kondratska, I.B. & Novytska, I.V. Konspekt lektsii "Dyplomatychnyi ta dilovyi protokol". Poltava, 2020 [in Ukrainian].
[Чичкало-Кондрацька І.Б., Новицька І.В. Конспект лекцій «Дипломатичний та діловий протокол». Полтава, 2020. 70 с.].
4. Andriyash, V.I. Derzhavna etnopolityka Ukrainy v umovakh hlobalizatsii. Mykolaiv, 2013 [in Ukrainian].
[Андріяш В.І. Державна етнополітика України в умовах глобалізації. Миколаїв, 2013. 328 с.].
5. Stuzhuk, Yu. Spivrobitnytstvo Ukrainy ta Velykoi Brytanii v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny. *Zbirnyk naukovykh prats Tsentru voienno-stratehichnykh doslidzhen NUOU*. 2022. 2(75): 135-140. DOI: https://doi.org/10.33099/2707-1383-2022-9-4-267500 [in Ukrainian].
[Стужук Ю. Співробітництво України та Великої Британії в умовах російсько-української війни. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень НУОУ*. 2022. № 2(75). С. 135—140. DOI: https://doi.org/10.33099/2707-1383-2022-9-4-267500].
6. Rana, K.S. Bilateral Diplomacy. *The Encyclopedia of Diplomacy*. Wiley, 2018. P. 1-10. DOI: https://doi.org/10.1002/9781118885154.dipl0023.
7. Han, X., Lukoianove, T., Zhao, S. & Liu, X. International relations in international business research: A review and research agenda. *Journal of Business Research*. 2024. 174: 114536. DOI: https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2024.114536.

8. Klein, N., Reiners, W., Chen, Z. & Junbo, J. Diplomatic Strategies of Major Powers: Competing Patterns of International Relations? *Journal of Strategic Studies.* 2010. 33(4): 511-535. URL: https://www.researchgate.net/publication/228752187_Diplomatic_Strategies_of_Major_Powers_Competing_Patterns_of_International_Relations (дата звернення: 12.01.2026).
9. Milburn, T.W. & Christie, D.J. Rewarding in International Politics. *Political Psychology.* 1989. 10(4): 625-645. DOI: https://doi.org/10.2307/3791331.
10. Xu, X., Oancea, A. & Rose, H. The Impacts of Incentives for International Publications on Research Cultures in Chinese Humanities and Social Sciences. *Minerva*. 2021. 59: 469-492. DOI: https://doi.org/10.1007/s11024-021-09441-w.
11. Ruffini, P.B. Conceptualizing science diplomacy in the practitioner-driven literature: a critical review. *Humanities and Social Sciences Communications.* 2020. 7: 124. DOI: https://doi.org/10.1057/s41599-020-00609-5.
12. Tichauer, R. La inserción internacional de las regiones y los municipios. Lecturas sobre gestión de cooperación descentralizada. Viña del Mar, 2005. 306 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/315897299_La_insercion_Internacional_de_los_actores_subnacionales_analisis_de_un_proceso_contemporaneo (дата звернення: 25.01.2026) [in Spanish].
13. Nishikawa-Pacher, A. How diplomacy evolves: the global spread of honorific state awards. *European Journal of International Relations.* 2023. 30(2): 408-433. DOI: https://doi.org/10.1177/13540661231186740.
14. Anderson, M.S. The Rise of Modern Diplomacy 1450—1919. London: Longman, 1993. 416 p.
15. Black, J. A History of Diplomacy. London: Reaktion Books, 2010. 320 p.
16. Nishikawa-Pacher, A. Diplomacy Versus Politics: Two Mutually (In)Dependent Systems. *Political Studies Review.* 2023. 22(3): 471-486. DOI: https://doi.org/10.1177/14789299231169860.
17. Akram, H.W., Ahmad, A., Dana, L.-P., Khan, A. & Akhtar, S. Do Trade Agreements Enhance Bilateral Trade? Focus on India and Sri Lanka. *Sustainability*. 2024. 16(2): 582. DOI: https://doi.org/10.3390/su16020582.
18. Bednarek, A., Wyborn, C., Meyer, R., Parris, A., Leith, P., McGreavy, B. & Ryan, M. Practice at the Boundaries: Summary of a Workshop of Practitioners Working at the Interfaces of Science, Policy and Society for Environmental Outcomes. Washington, DC, 2016. URL: https://www.pewtrusts.org/~/media/assets/2016/07/practiceattheboundariessummaryofaworkshopofpractitioners.pdf (дата звернення: 18.06.2025).
19. Honours (Prevention of Abuses) Act 1925. London, 1925. *Legislation.gov.uk.* URL: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Geo5/15-16/72 (дата звернення: 10.09.2025).
20. Flink, T. Taking the pulse of science diplomacy and developing practices of valuation. *Science and Public Policy*. 2022. 49(2): 191-200. DOI: https://doi.org/10.1093/scipol/scab074.
21. Boer, T. de, Ceulemans, E., Forsberg, E., Françoise, J., Karlsmose, M.I., Khoo Jun Qi, B., Naisupap, P., Pytlowany, A., Rose, S. & Silvia, S. Provincializing "New" Diplomatic History: An Interdisciplinary Manifesto. *Diplomatica*. 2025. 7(2): 227-249. DOI: https://doi.org/10.1163/25891774-bja10148.
22. Taylor St J., Langford, M., Chernykh, Y., Stiansen, Ø., Berge, T.G. & Puig, S. Bargaining in the Shadow of Awards. *European Journal of International Law.* 2024. 35(3): 603-622. DOI: https://doi.org/10.1093/ejil/chae053.
23. Vienna Protocol on Diplomatic Ranks. Vienna, March 19, 1815. *The Avalon Project, Yale Law School.* URL: https://avalon.law.yale.edu/19th_century/vienna01.asp (дата звернення: 15.11.2025).

24. Vienna Convention on Diplomatic Relations. Vienna, April 18, 1961. *United Nations Office of Legal Affairs*. URL: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/9_1_1961.pdf (дата звернення: 11.08.2025).
25. Convention for the Pacific Settlement of International Disputes. The Hague, July 29, 1899 (revised October 18, 1907). *The Avalon Project, Yale Law School*. URL: https://avalon.law.yale.edu/19th_century/hague99.asp (дата звернення: 10.01.2025).
26. Covenant of the League of Nations. Paris, June 28, 1919. *The Avalon Project, Yale Law School*. URL: https://avalon.law.yale.edu/20th_century/leagcov.asp (дата звернення: 19.11.2025).
27. Charter of the United Nations. San Francisco, June 26, 1945. *United Nations*. URL: https://www.un.org/en/about-us/un-charter/full-text (дата звернення: 10.01.2025).
28. Vienna Convention on Consular Relations. Vienna, April 24, 1963. *United Nations Office of Legal Affairs*. URL: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/9_2_1963.pdf (дата звернення: 15.12.2025).
29. Final Communiqué of the Asian-African Conference. Bandung, April 24, 1955. *Asia-Africa Speak from Bandung*. Jakarta: Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Indonesia, 1955. P. 161-169. CVCE.EU. URL: https://www.cvce.eu/en/obj/final_communique_of_the_asian_african_conference_of_bandung_24_april_1955-en-676237bd-72f7-471f-949a-88b6ae513585.html (дата звернення: 22.01.2026).
30. Elias, T.O. The Charter of the Organization of African Unity. *The American Journal of International Law*. 1965. 59(2): 243-267. DOI: https://doi.org/10.2307/2196967.
31. ASEAN Charter. Singapore, November 20, 2007. Jakarta: ASEAN Secretariat, 2008. *ASEAN*. URL: https://asean.org/wp-content/uploads/images/archive/publications/ASEAN-Charter.pdf (дата звернення: 11.01.2026).
32. Treaty Establishing the European Coal and Steel Community. Paris, April 18, 1951. *EUR-Lex*. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A11951K%2FTXT (дата звернення: 09.01.2026).
33. Treaty on European Union (Maastricht Treaty). Maastricht, February 7, 1992. *Official Journal of the European Communities*. 29.07.1992. *EUR-Lex*. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A11992M%2FTXT (дата звернення: 30.01.2025).
34. Mapendere, J. Track One and a Half Diplomacy and the Complementarity of Tracks. *Culture of Peace Online Journal*. 2000. 2(1): 66-81.
35. Charter of the Organization of the Islamic Conference. Jeddah, March 4, 1972. Jeddah: OIC General Secretariat, 1972. *OIC*. URL: https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20914/volume-914-I-13039-English.pdf (дата звернення: 11.11.2025).
36. Vienna Convention on the Law of Treaties. Vienna, May 23, 1969. *United Nations Office of Legal Affairs*. URL: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/1_1_1969.pdf (дата звернення: 19.01.2026).
37. Code de la Légion d'honneur, de la Médaille militaire et de l'ordre national du Mérite: Article R50. 1962. *Légifrance*. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGISCTA000006150768/ (дата звернення: 27.01.2025) [in French].
38. Nye, J.S. Soft Power: The Means to Success in World Politics. New York: PublicAffairs, 2004. 208 p.
39. Melissen, J. (Ed.). The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2005. 221 p.
40. Anholt, S. Competitive Identity: The New Brand Management for Nations, Cities and Regions. London: Palgrave Macmillan, 2007. 134 p.

41. Matusevich, M. "You Are Not Alone": Angela Davis and the Soviet Dreams of Freedom. *International Review of Social History*. 2024. 69(S32): 63-90. DOI: https://doi.org/10.1017/S0020859024000038.

Надійшла / Received 11.02.2026
Прийнята до друку / Accepted for publication 08.09.2026
Опубліковано / Published: 11.11.2026

Mykola MOSKALIUK
Doctor of Historical Sciences, Professor,
Volodymyr Hnatyuk Ternopil National Pedagogical University (Ternopil, Ukraine)
moskalyuk.mykola@gmail.com
https://orcid.org/ 0000-0002-4122-5834
Mykhailo TYMOSHYK
Candidate of Economic Sciences, Doctoral Student,
Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University (Ternopil, Ukraine)
yashchushchak@gmail.com
https://orcid.org/0000-0001-5105-0241

AWARDING FOREIGN CITIZENS WITH STATE DECORATIONS: HISTORICAL AND LEGAL ASPECTS OF DIPLOMATIC PRACTICE (1815—2025)

The aim of the study is to conduct a comprehensive analysis of the transformation of the practice of awarding foreign citizens with state awards in different countries around the world and to identify their role in the formation of diplomatic relations. **The research methodology** is based on principles that include historicism, objectivity, and a systematic approach. This includes the use of comparative analysis of various state and regional-civilisational traditions regarding awards; historical-genetic reconstruction of the evolutionary development of practices related to awarding; as well as a structural-functional definition of the preventive functions associated with the implementation of diplomatic awards. **Scientific novelty:** For the first time in domestic historiography, a comprehensive study has been conducted on the features of the regulatory and legal framework for the conduct of "award" diplomacy, from the Congress of Vienna in 1815 to contemporary international conventions. **Main results:** The article examines the evolution of the practice of awarding foreign citizens with state awards as an instrument of diplomatic relations. It analyses the transformations of this practice from its institutionalisation during the Congress of Vienna in 1815 to its current state. It analyses the national characteristics of the award systems of the world's leading states (France, Great Britain, Ukraine), the legal regulation of the process of awarding foreign citizens, and the functions of state awards in diplomatic communication. It shows that the practice of awarding performs preventive, motivational, and reputational functions in international relations. It is proven that the digitalisation of international relations does not diminish but transforms the meaning of awards, creating hybrid practices. The analysis allowed us to identify prospects for further research, which consist in forming a methodological basis for optimising contemporary diplomatic practice and enhancing institutional capabilities for bilateral and multilateral negotiation processes.

Keywords: *international diplomacy, award systems, soft power, diplomatic protocol, symbolic capital, cultural diplomacy, international relations.*